11/08/2020

Ανοίξτε! Ήρθε ο Άι – Νικάνωρας!

/ Γνώμες

«Ήμουν παιδί και κάθε καλοκαίρι στις 7 Αυγούστου ξυπνούσα πρωί πρωί και κατηφόριζα για το σπίτι του παπα-Χάρη. Τι κι αν ήμουν κορίτσι... Δεν είχαν έρθει ακόμα στο χωριό όλα τα παιδιά κι έτσι δεν είχε σημασία που θα κουβαλούσαμε τον Άγιο δυο κορίτσια...Εγώ και η εγγονή του παπά... Αυτήν την στιγμή που σας τα λέω αυτά είμαι σε αυτόν τον τόπο... Καλοκαίρι στο χωριό...όπως τότε..

Σαν αφετηρία είχαμε το σπίτι του παπά, από όπου παίρναμε το κουτί με τα λείψανα του Οσίου Νικάνωρα, ένα μικρό «κακαβούλ΄» με αγιασμό, ένα ματσάκι βασιλικό και μια σακούλκακάβια για τον έρανο. Από τον κάτω μαχαλά, σειρά σειρά όλα τα σπίτια άνοιγαν τις πόρτες τους για να μπει ο Άγιος στο σπίτι μέχρι να φτάσουμε ψηλά στους πάνω μαχαλάδες που περίμεναν και οι παππούδες μου να προσκηνύσουν τα λείψανα. Μας ξεπροβόδιζε η γιαγιά η παπαδιά και μας χαιρόταν πολύ! «Χαρούλες μου , έλεγε, πάτε να πάρετε ευλογία!» Σαν να την ακούω! Σε κάθε σπίτι μας κερνούσαν σοκολατάκια και λουκούμια! Όσο ο παπα-Χάρης διάβαζε ευχές θυμάμαι πως εμείς είχαμε το νου μας να δούμε τις κορνίζες με τις φωτογραφίες που είχαν όλες οι γιαγιάδες με τα παιδιά και τα εγγόνια τους..και κάθε φορά χαζεύαμε τις νύφες και όλο σχεδιάζαμε τα νυφικά μας…

Πέρασαν όμως τα ρημάδια και σιγά σιγά γίναμε κι εμείς φωτογραφίες στα σπίτια των παππούδων μας που όλο καμάρι λένε στους μουσαφήριδες «Να τα εγγόνια μου, πήραν πτυχίο, εδώ παντρεύτηκαν…». Κι έτσι όπως καθόμουν σήμερα στην εκκλησία, έβλεπα τον παπα-Χάρη, αρκετά μεγάλο πια, να κάθεται και κάποιος άλλος ιερέας να τελεί την λειτουργία. Σχεδόν ποτέ δεν γινόταν λειτουργία τέτοια μέρα, μα οι εποχές αλλάζουν και ο κάθε «νέος» εφαρμόζει τα δικά του συστήματα. Καθώς, λοιπόν, παρακολουθούσα την Θεία Λειτουργία και άκουγα ύμνους για τον Όσιο Νικάνωρα, σκέφτηκα πως ποτέ τόσα χρόνια δεν έχω επισκεφτεί το Μοναστήρι της Ζάβορδας.

Ψάχνοντας και αναζητώντας αφορμές για εκδρομή, έψαξα, διάβασα και έμαθα πράγματα για αυτόν τον Όσιο που το κοσμικό του όνομα ήταν Νικόλαος! Ο μέγας εις την αρετήν όσιος Νικάνωρ (=νικητής ανδρών) γεννήθηκε στην Θεσσαλονίκη το 1491 «εκ στείρας νηδύος εβλάστησεν ως ρόδον εύοσμον»! Από παιδί ήταν ενάρετος και «ως μέλισσα συνέλεγε τα καλά και τα ωφέλιμα». Ένα βράδυ καθώς προσευχόταν, άκουσε φωνή Κυρίου που τον πρόσταξε να οδηγηθεί στο όρος Καλλιστράτου. Το όρος Καλλιστράτου είναι ένας κωνικόμορφος απόκρημνος πρόβουνος της Βουνάσας (όρος στα σύνορα Γρεβενών – Δεσκάτης), κοντά στο χωριό Ζάβορδα (ή Ζάπουρδα). Μετά από πολλές περιπέτειες ο Νικάνωρας εγκαταστάθηκε σε εκείνο το όρος που του ζήτησε ο Κύριός του και ζούσε ασκητικά, με προσευχή, ευλάβεια και ελάχιστη τροφή (χόρτα και ακρόδρυα, όπως βελανίδια και κάστανα). Μια νύχτα, την ώρα που προσευχόταν, άκουσε πάλι την ουράνια φωνή, που τον καλούσε να ανέβει στην κορυφή του όρους και να ψάξει να βρει την εικόνα του Σωτήρος, «εν τη γη κεκρυμμένην» από την εποχή των εικονομάχων, κι εκεί να χτίσει μοναστήρι. Έτσι, λοιπόν, τούτο το Μοναστήρι της Ζάβορδας αποτέλεσε ιατρείο ψυχών και σωμάτων και φάρος πίστεως και ελπίδος.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθούμε και στην προέλευση της περιοχής της

Ζάβορδας. Υπάρχει μια παράδοση που αποδίδει την επωνυμία του Μοναστηριού στο εξής περιστατικό: Ήταν ένας πολύ πλούσιος μπέης στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας, που το μονάκριβο παιδί του έπασχε από μια ανίατη ασθένεια. Το γύρισε σε όλους τους γιατρούς αλλά δεν είδε κανένα αποτέλεσμα και απελπισμένος πια από την επιστήμη και από την δική του θρησκεία απευθύνθηκε στο Μοναστήρι, ζητώντας την βοήθεια του αγίου των χριστιανών. Εκεί το παιδί ξαναβρήκε την υγειά του και συνεπαρμένο από το θαύμα, βαφτίστηκε και αφιερώθηκε στο Μοναστήρι, γενόμενος καλόγερος. Ο μπέης γεμάτος χαρά, πήγε και βρήκε τον ηγούμενο και τον φέρνει στην περιφέρειά του, όπου, ανεβάζοντάς τον στην κορυφή κάποιου βουνού εκεί και δείχνοντας τα απέραντα τσιφλίκια του, του λέει στα τούρκικα: «Ζαπτ μπουρντά», δηλαδή πάρε από αυτά εδώ ό,τι θέλεις. Από αυτήν την τούρκικη φράση, λοιπόν, προήλθε η επωνυμία «Ζάμπουρντα».

Ο Όσιος Νικάνωρ έκανε πολλά θαύματα εν ζωή καθώς και μετά την κοίμησή του στις 7 Αυγούστου 1549, και μέχρι σήμερα που αναφέρονται κυρίως σε ιάσεις διαφόρων ασθενειών.

Το Μοναστήρι παρουσιάζει εικόνα μικρού κάστρου και αποτελούσε όαση για στρατοκόπους και κιρατζήδες που τους έφερνε εκεί ο δρόμος. Ακόμα και σήμερα το Μοναστήριαποτελεί έναν ολοζώντανο θησαυρό, καθώς υπάρχουν πολλά κειμήλια και χειρόγραφα που διασώζονται ακόμα.

Όλα τα παιδικά μου χρόνια γύριζα από σπίτι σε σπίτι κρατώντας τα λείψανα του Αγίου, χωρίς ποτέ να ξέρω την ζωή του και τον ευσεβή του βίο…Έτσι όμως είναι οι ηλικίες… σαν παιδί να ακολουθώ ευλαβικά τα έθιμα και μεγαλώνοντας να συγκομίζω πληροφορίες από σπόρους ερεθισμάτων που φύτρωσαν και ρίζωσαν βαθιά στο νου».

Βιωματική αφήγηση με υπογραφή «Εντελβάις»

Στο άρθρο χρησιμοποιήθηκαν αποσπάσματα από το βιβλίο του Γεωργίου Θ. Λυριτζή, Συνταγματάρχου Ε.Α. «Ο Όσιος Νικάνωρ και το Μοναστήρι του».